

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA i ROZWOJU WSI

NR
27

RYNEK ŚRODKÓW PRODUKCJI I USŁUG DLA ROLNICTWA

stan i perspektywy

ISSN 1231-286X

**ANALIZY
RYNKOWE**

MARZEC 2005

Analizy są finansowane przez
AGENCJĘ RYNKU ROLNEGO
oraz
INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne
- II. Rynek nawozów mineralnych – *A. Zalewski*
- III. Rynek środków ochrony roślin – *J. Mieczkowski, S. Pruszyński*
- IV. Rynek maszyn rolniczych – *J. Pawlak*
- V. Rynek usług – *A. Klementowski*
- VI. Rynek energii – *J. Pawlak, A. Zalewski*
- VII. Rynek nasion – *T. Oleksiak*
- VIII. Kredyty – *A. Zalewski*

**Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Analizę przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ – PIB
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – prof. dr hab. Jan Małkowski, tel: (0·prefiks·22) 827-36-64

AUTORZY:

prof. dr hab. Aldon Zalewski

• IERiGŻ – PIB •

Tel.: (0·prefiks·22) 827-24-00

dr Albin Klementowski

• IERiGŻ – PIB •

Tel.: (0·prefiks·22) 50-54-420

dr inż. Jan Mieczkowski

• MRiRW •

Tel.: (0·prefiks·22) 623-16-12

dr inż. Tadeusz Oleksiak

• IHAR • Radzików

Tel.: (0·prefiks·22) 796-24-50

prof. dr hab. Jan Pawlak

• IBMER • Warszawa

Tel.: (0·prefiks·22) 849-09-74

• UWM • Olsztyn

Tel.: (0·prefiks·89) 523-36-21

prof. dr hab. Stefan Pruszyński

• IOR • Poznań

Tel.: (0·prefiks·61) 867-92-22

mgr Lucyna Mieszkowska

• IERiGŻ – PIB •

Tel.: (0·prefiks·22) 50-54-595

Analizę zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 15.03.2005 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Tadeusz Chrościcki, Jan Małkowski, Bożena Nowicka, Roman Urban (wiceprzewodniczący),
Zdzisława Wiśniowska-Antonik, Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejna analiza wydana będzie we wrześniu 2005 r.

---

1. Rynek środków produkcji w 2004 r. funkcjonował w zmiennych warunkach ekonomicznych. Pierwsze półrocze cechowało duże ożywienie na rynku związane z zapowiedzią wejścia Polski do UE. Popyt na środki produkcji w pierwszych miesiącach był wysoki, przy stosunkowo wyższych cenach produktów roślinnych a niższych zwierzęcych. W drugim półroczu proporcje cen się odwróciły. Nastąpił spadek cen produktów roślinnych, przy korzystnym wzroście cen na produkty pochodzenia zwierzęcego. Na rynku środków produkcji od maja nastąpiły gwałtowne wzrosty cen, zwłaszcza na maszyny rolnicze i materiały budowlane oraz na inne środki produkcji, w związku z dużym podwyższeniem stawki VAT. W efekcie ceny środków produkcji w 2004 r. wzrosły średnio o 17,6%. Wysokie podwyżki cen nie objęły wszystkich rynków branżowych. Zwykła tendencja cen produktów zwierzęcych wpłynęła korzystnie na poprawę koniunktury w rolnictwie, czego wyrazem jest ukształtowanie się wskaźnika nożyc cen w wysokości 102,2.

2. Zużycie nawozów mineralnych pod zbiory 2004 r. wzrosło o 5,7 kg i wyniosło 99,3 kg NPK, a nawozów wapniowych obniżyło się o 1,1 kg i wyniosło 93,5 kg CaO na 1 ha użytków rolnych. Ceny nawozów mineralnych w 2004 r. wzrosły średnio o 22,6%, a wapniowych o 33,5%. Nawozy azotowe podrożały o 29,4%, a pozostałe o 18,5%. Najwyżej podrożała sól potasowa, o 41,5% oraz superfosfat granulowany (20%) o 35,4%. Utrzymuje się duże zróżnicowanie poziomu nawożenia, od 65,3 kg NPK/ha w woj. podkarpackim do 150,1 kg/ha w woj. opolskim. Po raz pierwszy poziom wapnowania gleb był niższy od poziomu nawożenia nawozami mineralnymi. Relacja cen produktów rolnych do cen nawozów mineralnych utrzymała się na dotychczasowym poziomie, jak w 2003 r. Na zakup 1 kg NPK należało przeznaczyć równowartość 3,6 kg pszenicy. Pod zbiory 2005 r. zużycie nawozów wyniesie prawdopodobnie około 99 kg NPK na 1 ha użytków rolnych.

3. Podaż środków ochrony roślin w 2004 r. wyniosła ok. 7400 ton w przeliczeniu na substancję aktyw-

na, tj. o ok. 3% więcej niż w 2003 r. W przeliczeniu na 1 ha gruntów ornych i sadów zużycie stanowiło około 0,55 kg substancji aktywnej.

Średnie ceny środków ochrony roślin w 2004 r. były o 3,4% wyższe niż w 2003 r. Preparaty podrożały we wszystkich grupach: grzybobójcze (o 4,5%), owadobójcze (o 3,8%) i chwastobójcze (o 2,2%).

Zabiegi ochrony roślin w 2004 r. wykonano na 19,9 mln ha powierzchni chronionej, tj. o 6,2% większej niż w 2003 r.

Uwzględniając spodziewane zagrożenie przez choroby i szkodniki roślin uprawnych, a także kształtujące się relacje cen produktów roślinnych do cen środków ochrony roślin – przewiduje się utrzymanie w 2005 r. umiarkowanego wzrostu popytu na środki ochrony roślin.

4. W 2004 r. sprzedaż środków mechanizacji rolnictwa była o 60% wyższa niż przed rokiem. Wzrost ten nastąpił w ciągu pierwszych czterech miesięcy za sprawą czterokrotnie wyższej sprzedaży ciągników i maszyn, niż w analogicznym okresie 2003 r. Natomiast w kolejnych miesiącach 2004 r. nastąpił spadek popytu.

W okresie od grudnia 2003 r. do grudnia 2004 r. cena zestawu 26 środków mechanizacji rolnictwa wzrosła o 30,1%. W grudniu 2004 r. cena tego zestawu, wyrażona w jednostkach masy pszenicy, była o 96% wyższa niż przed rokiem. Natomiast w relacji do żywca wieprzowego większość maszyn potaniała o 9%. W relacji do mleka, cena wyrażona w hektolitrach, była o 5% wyższa niż w grudniu 2003 r.

Zwiększony popyt na środki mechanizacji rolnictwa w pierwszych czterech miesiącach 2004 r. wpłynął na wzrost produkcji większości z nich. W zakładach zatrudniających 50 i więcej pracowników wyprodukowano o 70% więcej ciągników rolniczych, kultywatorów o 177%, pras formujących bele wielkowymiarowe o 37%, siewników nasion o 29%, pługów o 15%. Zmniejszyła się produkcja parników na paliwo stałe o 41%.

W 2005 r. produkcja i sprzedaż większości typów maszyn rolniczych pozostanie na niskim poziomie. Ożywienia na rynku maszyn rolniczych można oczekiwać dopiero od jesieni 2005 r., w wyniku dopływu funduszy unijnych zwiększy się popyt rolników na fabrycznie nowe maszyny rolnicze.

Zmniejszanie się różnic cen maszyn krajowych i z krajów zachodnich, wpływać będzie w 2005 r. na zmianę struktury zakupów na korzyść importu oraz spadek cen maszyn.

5. Szacunkowa wartość usług dla rolnictwa wyniosła w 2004 r. 6,6 mld zł i wzrosła o 2,5% wobec roku poprzedniego. W strukturze usług 38,2% stanowiły usługi czysto rolnicze, czyli mechanizacyjne (z transportowymi) oraz weterynaryjne i zootechniczne. Udział usług pośrednio rolniczych wyniósł 61,8%. Składały się na nie usługi naprawcze, remontowo-budowlane, finansowe i inne. W 2005 r. przewiduje się niewielki wzrost popytu na usługi.

Liczba placówek usług rolniczych w 2004 r. w porównaniu z poprzednim zmniejszyła się o 5,5%, do 20,3 tys. Pogorszyły się ekonomiczne warunki funkcjonowania firm usługowych, zwłaszcza w związku z dużym wzrostem cen sprzętu i paliw wykorzystywanych w trakcie działalności usługowej i opodatkowania VAT-em.

Ceny ogółu usług niekonsumpcyjnych wzrosły w 2004 r. o 4,0%. Ceny usług rolniczych zwiększyły się o 5,1%, w tym maszynowych o 6,2%, inseminacyjnych o 5,2%, a weterynaryjnych o 1,4%. Ceny pośrednich usług dla rolnictwa wzrosły średnio o 3,3%, w tym naprawczych o 4,4%, młynarskich o 4%, transportowych o 3,1%, a remontowo-budowlanych o 1,7%. Poprawiły się relacje cen skupu podstawowych produktów rolnych i cen usług, zwłaszcza relacje cen produktów zwierzęcych i cen usług weterynaryjno-zootechnicznych.

6. W 2004 r. w porównaniu do stanu z 2003 r. wzrosło zużycie paliw gazowych o 11% i oleju napędowego o 1%, a zmniejszyło się zużycie paliw

stałych o 2% i energii elektrycznej o 3%.

W okresie od grudnia 2003 r. do grudnia 2004 r. olej napędowy podrożał o 24%, ceny benzyny wzrosły o 11%, a cena węgla o 2,8%. Cena 1 gigadżuła (GJ) energii w podstawowych nośnikach energii stosowanych w rolnictwie wzrosła w tym okresie o 8,2%. Cena 1 GJ wyrażona w masie pszenicy wzrosła o 2,2%, natomiast w jednostkach masy żywca wieprzowego zmniejszyła się o 16,5%, a w jednostkach objętości mleka o 10,8%.

Wejście Polski do Unii Europejskiej nie spowodowało zmian na rynku energii w rolnictwie. Proekologiczna polityka UE będzie w przyszłości powodować zwiększanie opodatkowania nośników energii pochodzących ze źródeł kopalnych, przy jednoczesnych preferencjach dla odnawialnych źródeł energii.

Dynamika wzrostu cen paliw ciekłych będzie w 2005 r. podobna jak

w okresie poprzednim. Na ceny nośników energii pochodzących z ropy naftowej będzie wpływać sytuacja na międzynarodowym rynku paliw oraz kurs złotego.

W 2005 r. zużycie paliw ciekłych w rolnictwie polskim będzie powoli rosło, a paliw stałych spadać. Tempo wzrostu zużycia nośników energii w rolnictwie będzie hamowane przez czynniki ekonomiczne, wymuszające oszczędność i racjonalizację gospodarki energetycznej.

7. W roku gospodarczym 2003/04 podaż nasion zbóż zakwalifikowanych do sprzedaży była o 24,9% mniejsza niż rok wcześniej. W nasiennictwie zbóż najbardziej zmniejszyła się produkcja nasion jęczmienia ozimego, owsa, pszenżyta jarego i żyta. Zmniejszyła się podaż nasion traw i motylkowych. Natomiast wzrosła podaż nasion rzepaku ozimego. Zwiększa się udział nasion zagranicznych odmian zbóż.

W 2004 r. powierzchnia plantacji nasiennych zmniejszyła się do poziomu 87 tys. ha. Najbardziej zmniejszyła się powierzchnia zasiewów zbóż jarych oraz produkcji sadzoniaków ziemniaków. Zwiększyła się natomiast powierzchnia zasiewów kukurydzy, traw i rzepaku.

Sprzedaż nasion zbóż, zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego o 3,5%, a wzrosła sprzedaż sadzoniaków o 7,2%. W 2004 r. udział kwalifikowanego materiału siewnego zbóż w produkcji zmniejszył się do 11,8%, a sadzoniaków ziemniaków wzrósł do 4,8%. Utrzymuje się niekorzystny bilans handlu zagranicznego materiałem siewnym.

W 2004 r. wyprodukowano więcej nasion warzyw cebulowych i psiankowatych. W 2005 r. można oczekiwać wzrostu produkcji nasion z grupy kapustnych, cebulowych, ogórków i rzodkiewki. W ofercie rynkowej wzrasta udział importowanych nasion warzyw.

SUMMARY

---

1. The market of agricultural inputs in the year 2004 was featured with changing economic conditions. Reflecting announced integration with the EU the market in the first half of the year showed a significant recovery. Having relatively high prices of crop products and low level of livestock prices demand for agricultural inputs was very strong in the first months. The second half of the year brought a reversal of the prices tendencies. Crop product prices declined while livestock prices reasonably increased. Since the 1st of May 2004 the prices of agricultural inputs showed a rapid increase, in particular the prices of machinery, construction materials and other that were subject to significant increases in the VAT rate. In effect overall increase in the prices of agricultural inputs in 2004 totalled 17,6%. High price increases did not concern all the branches. Upward tendencies in agricultural prices led to an improvement in the situation in agriculture, which is mirrored in the price scissors of 102,2.

2. The use of mineral fertilisers under 2004 crops totalled 99,3 kg of NPK per 1 ha of agricultural land and was 5,7 kg up from 2002. The use of lime increased by 1,1 kg to 93,5 kg of CaO per 1 ha of agricultural land. The prices of mineral fertilisers increased in average by 22,6%, while the prices of lime increased even more (by 33,5%). The prices of nitrogen fertilisers increased by 29,4% and the prices of remaining fertilisers by 18,5%. The highest increase concerned potash salt (by 41,5%) and granulated superphosphate – 20% o P₂O₅ (by 35,4%). The level of mineral fertiliser varies significantly across the country – since 65,3 NPK/ha in the province of Podkarpackie (South-east of Poland) to 150,1 kg of NPK/ha in the province of Opolskie (South-west of Poland). The level of lime use for the first time was lower than the level of mineral fertiliser use.

Price ratios between agricultural products and inputs reminded unchanged from 2003 improved. In order to buy 1 kg of NPK it was necessary to sell 3,6 kg of wheat. The use of mineral fertilisers and lime under the crops in 2005 is forecast at about

99 kg NPK per 1 ha of agricultural land.

3. The supply of chemicals in 2004 was 3% up from 2003 and totalled 7,4 thousand tons in terms of active ingredient. The use per 1 ha of agricultural land and orchards totalled 0,55 kg in terms of active ingredient.

Average prices of chemicals in 2004 were in 3,4% up from 2003. The increase concerned all types of the chemicals: fungicides by 4,5%, pesticides prices by 3,8% and herbicides by 2,2%.

Chemical control was conducted over 19,9 mio ha, which was 6,2% up from 2003.

Taking into account expected threat of weeds and pests and also price relations (chemical versus crop products) a moderate increase in demand for chemicals is expected in 2005.

4. Sales of machinery in 2004 increased by 60%. Bulk of the increase occurred over the first 4 months of the year, when the sales of agricultural tractors and machinery went up by four times as compared to the relevant period of 2003. Then demand for the machinery dwindled.

Over the period of December 2004 December 2003 the price of a set of machinery containing 26 items increased by 30,1%. As compared to December 2003 the price of such set in December 2004 in terms of kilograms of wheat and milk increased by 96 and 5% respectively. At the same time the price of machinery set declined by 9% versus livestock prices.

Growing demand in the first 4 months of 2004 triggered a rise in production. The companies employing over 50 staff the number of manufactured tractors increased by 70%, cultivators by 177%, straw press balers by 37%, seed drills by 29% and ploughs by 15%. The production of coal heaters declined by 41%.

Production and sales in the case of majority of agricultural machinery in 2005 is forecast to remain a low level

observed previously. However due to an inflow of the EU support funds in the autumn 2005 demand for brand new machinery will increase. So since then a recovery of the market is projected.

Contracting price gap between western and domestic machinery will lead to a change in the structure of purchases and to a reduction in prices in favour of imported products in 2005.

5. Estimated value services purchased in agricultural sector in 2004 totalled 6,6 mio PLN and was 2,5% up from 2003. Direct agricultural services (mechanisation incl. agricultural transport, veterinary, etc.) accounted for 38,2% of the total value. The share of indirect agricultural services (construction, repairation, maintenance, financial and other) totalled 61,8%. A slight increase in demand for services is expected in 2005.

The number registered contractors providing agricultural services in the year 2004 declined by 5,5% to 20,3 thousand companies. There was deterioration in economic conditions service provision related to bulk increase in the prices of equipment and machinery, fuel and the implementation of VAT.

Comparing to 2002 the prices of agricultural services in 2004 increased by 4,0%, including agricultural services by 5,1%, machinery services by 6,2%, insemination by 5,2%, veterinary by 1,4%. The prices of indirect services increased in average by 3,3%, including repairation and maintenance services by 4,4%, milling by 4,0%, transport by 3,1% and construction services by 1,7%.

There was a certain improvement in the prices ratio between agricultural products and the services provided to agricultural sector have been deteriorating since two years, in particular between the prices of livestock and veterinary services.

6. Comparing to 2003 the use of solid gas fuel and diesel fuel increased by 11 and 1% respectively, while the use of solid fuel and electricity declined by 2 and 3% respectively.

Over the period of December 2003 – December 2004 the prices of diesel fuel, petrol and coal increased 24,0 11,0 and 2,8% respectively. The price of 1 GJ of energy in the carriers used in agriculture increased by 8,2%. In terms of wheat it increased by 2,2% but in terms of livestock products and milk declined by 16,5 and 10,8% respectively.

Polish accession to the EU did not trigger any changes on the market of energy provided for agriculture. Environmental policies of the EU will result in increasing taxation of the energy carriers coming from exploration of natural resources and growing preferences for renewable sources of energy.

The growth rate of liquid fuel prices in 2005 will remain unchanged. The prices of mineral oil derivatives will be influenced by the situation on

international fuel market and the exchange rate of domestic currency.

The use of liquid fuel in 2005 is expected to increase but at a moderate rate, while the use of solid fuel would decline. The growth in the energy use in agriculture will be hampered by economic factors enforcing savings and rationalisation in the energy use.

7. The supply of certified cereal seed in the 2003/04 season declined by 24,9%. Regarding cereals the deepest decline concerned certified seeds of winter barely, oats, winter triticale and rye. The supply of field grass seeds also declined. On the other hand a recovery was reported in the production of certified seeds of rape and legumes. The share of imported cereal varieties increases.

The area of seed production in 2004 declined to 87,0 thousand ha, with largest decline in the area of potato seed production. On the other hand the area of rape, corn and filed grass seed production increased.

Sales of cereal seeds declined by 3,5%, while the sales of potato seeds increased by 7.2%. The share of certified seeds in cereal production contracted to 11,8% and increased in potato production to 4,8%. The balance of foreign trade in seed material remains negative.

The largest production of seed material concerned onion and solanacea crops. The production of cabbage, onion, cucumber and radish seeds is expected to increase in 2005. The market offer reflects growing share of imported varieties.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukazą się:

1. Rynek pasz /17/ • kwiecień 2005,
2. Rynek mleka /28/ • kwiecień 2005,
3. Rynek ryb /3/ • kwiecień 2005,
4. Rynek drobiu i jaj /27/ • maj 2005,
5. Rynek ziemniaka /27/ • maj 2005,
6. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi /21/ • maj 2005,
7. Rynek mięsa /28/ • maj 2005,
8. Rynek cukru /27/ • czerwiec 2005,
9. Rynek zbóż /28/ • czerwiec 2005,
10. Rynek rzepaku /27/ • czerwiec 2005,
11. Rynek owoców i warzyw /26/ • czerwiec 2005,
12. Rynek ziemi rolniczej /9/ • wrzesień 2005,
13. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa /28/ • wrzesień 2005,
14. Popyt na żywność /6/ • grudzień 2005.

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2005 roku wynosi 40 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw
Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego,
ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. 984, 00-950 Warszawa. Tel. (0-prefiks·22) 50-54-685, faks 827-19-60
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>
